

Briselē, 2025. gada 4. jūnijā
(OR. en)

9494/25

ASILE 47
JAI 694
MIGR 195
COEST 421

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 4. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2025) 649 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Prognozējams un kopīgs Eiropas ceļš ukraiņu nākontei Eiropas Savienībā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 649 final.

Pielikumā: COM(2025) 649 final

Briselē, 4.6.2025.
COM(2025) 649 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Prognozējams un kopīgs Eiropas ceļš ukraiņu nākontei Eiropas Savienībā

Prognozējams un kopīgs Eiropas ceļš ukraiņu nākotnei Eiropas Savienībā

1. IEVADS

Kopš Krievijas agresijas kara sākuma pret Ukrainu Eiropas Savienība ir izrādījusi nelokāmu atbalstu, sniedzot politisko, humāno, militāro un diplomātisko palīdzību, kā arī kļūstot par lielāko finanšu līdzekļu devēju Ukrainai¹. Vienlaikus ES ir noteikusi plašas un bezprecedenta sankcijas Krievijai, kā arī tiem, kas līdzdarbojas Krievijas izvērtajā karadarbībā². Dalībvalstis un to iedzīvotāji Ukrainai un tās iedzīvotājiem, kas bēg no kara, ir pauduši spēcīgu solidaritātes vēstījumu, sniedzot viņiem tūlītēju aizsardzību un atbalstu, tai skaitā piekļuvi mājokļiem, veselības aprūpei, izglītībai un nodarbinātībai. Tādējādi miljoniem cilvēku, kas bija spiesti pamest savas mājas Ukrainā, ir atraduši drošību, pajumti un jaunas iespējas visā ES.

Pagaidu aizsardzības direktīvas³ aktivizēšana noteica vienotu ES pieeju, kas nodrošina paredzamību un juridisko noteiktību gan pārvietotajām personām no Ukrainas, gan dalībvalstīm. Direktīva ir nodrošinājusi tūlītēju aizsardzību, vienlaikus novēršot papildu slogu jau tā pārslogotajām valstu patvēruma sistēmām. Tādējādi pagaidu aizsardzība, kas pašlaik ir spēkā līdz 2026. gada martam, ir izrādījusies efektīva un samērīga reakcija uz ārkārtas apstākļiem.

Tā kā situācija Ukrainā joprojām ir nestabila, Komisija turpinās nelokāmi sniegt atbalstu gan valstij, gan tās tautai. Daudzi pagaidu aizsardzības saņēmēji ir izveidojuši ciešas saiknes ar uzņēmējvalstu sabiedrībām ES, pateicoties valodas apguvei, nodarbinātībai, izglītībai, kultūras iniciatīvām un, jo īpaši, savu bērnu integrācijai.

Saskaņota un konsekventa ES pieeja ir būtiska, lai nodrošinātu līdzsvarotu atbildības sadali starp dalībvalstīm. Tāpēc pēc intensīvām apspriedēm ar dalībvalstīm Padomes prezidentvalsts Polijas vadībā, kā arī ņemot vērā Ukrainas valdības viedokli, ir nepieciešams pagarināt pagaidu aizsardzību vēl uz vienu gadu, vienlaikus gatavojoties piedāvāt stabilāku un ilgstošāku perspektīvu pagaidu aizsardzības saņēmējiem, tai skaitā atbalstot drošu, brīvprātīgu un cieņpilnu atgriešanos Ukrainā.

Ukrainai ir ievērojams ekonomiskais potenciāls, un, domājot par tās atjaunošanu un ilgtermiņa attīstību, valsts arvien vairāk paļausies uz savu iedzīvotāju atbalstu, lai virzītu atjaunošanas procesus un veidotu savu nākotni. Ukrainai ir svarīgi, lai tās iedzīvotāji atgrieztos kā neaizstājami savas kopienas locekļi, kuri nes sev līdzīgu spēku, pieredzi un noturību, kas vajadzīga ikdienas dzīves un sabiedrības saliedētības atjaunošanai. Ir vajadzīga kopīga turpmākā rīcība, kas nodrošina prognozējamību, stabilitāti un vienādā mērā ietekmē dalībvalstis. Pagaidu aizsardzības saņēmējiem būtu jānodrošina pietiekami daudz laika, lai pārietu no pagaidu aizsardzības uz citu juridisku statusu, kas labāk atspoguļotu viņu faktisko situāciju, piemēram, saistībā ar darbu, studijām vai ģimenes apstākļiem, kā arī būtu jāsniedz atbalsts tiem, kuri vēlas atgriezties Ukrainā.

Šajā paziņojumā izklāstīts kopīgs Eiropas ceļš pašlaik Eiropas Savienībā atrodošos ukraiņu nākotnei. Paziņojumam ir pievienoti priekšlikumi Padomes Īstenošanas lēmumam par pagaidu aizsardzības pagarināšanu un Padomes ieteikumam, kurā izklāstīta virkne pasākumu, lai

¹ [ES palīdzība Ukrainai – Eiropas Komisija.](#)

² [Sankcijas, kas pieņemtas pēc Krievijas militārās agresijas pret Ukrainu – Eiropas Komisija.](#)

³ Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV L 212/12, 7.8.2001.).

nodrošinātu vienmērīgu un labi koordinētu pāreju no pagaidu aizsardzības un sniegtu atbalstu tiem, kuri vēlas atgriezties mājās Ukrainā.

2. PAGaidu AIZSARDZĪBA

Tiek lēsts⁴, ka pagaidu aizsardzības saņēmēju skaits ES+ valstīs⁵ pārsniedz 4,4 miljonus⁶, un cilvēki turpina ierasties.

Pirmajos trijos 2025. gada mēnešos ES+ valstīs tika izdoti gandrīz 142 000 lēmumu par pagaidu aizsardzības piešķiršanu, t. i., vidēji aptuveni 47 000⁷ lēmumu mēnesī. Aptuveni 800 000⁸ cilvēku ir no dalībvalstīm atgriezušies mājās Ukrainā, tomēr pašreizējā pārvietošanās galvenokārt notiek svārstveidīgi. Ukrainu patvēruma pieteikumu⁹ skaits ES 2024. gadā sasniedza gandrīz 27 000, un pieteikumu atzīšanas līmenis bija 87 %. Pieteikumu skaits turpināja pieaugt arī 2025. gada pirmajos mēnešos – no 2025. gada janvāra līdz februārim¹⁰ ES tika saņemti gandrīz 6000 patvēruma pieteikumu no Ukrainas pilsoņiem.

Pagaidu aizsardzības direktīva joprojām nodrošina stabilu tiesisko regulējumu, lai izveidotu vienotus un saskaņotus aizsardzības standartus miljoniem pārvietoto personu no Ukrainas. Ņemot vērā pašreizējo nedrošo un nenoteikto situāciju Ukrainā, lielākajā daļā Ukrainas teritorijas pašlaik nav drošu un pastāvīgu apstākļu tiem, kas vēlas atgriezties. *UNHCR* uzskata, ka lielākā daļa pagaidu aizsardzības saņēmēju tuvākajā laikā, visticamāk, brīvprātīgi neatgriezīsies, galvenokārt drošības un drošuma risku dēļ, un vienlaikus pauž bažas par jebkāda iespējamā pamiera stabilitāti. Tāpēc ir svarīgi, lai ES turpinātu pildīt savu apņemšanos sniegt atbalstu pārvietotajām personām tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, balstoties uz mūsu solidaritātes, cilvēctības un cilvēktiesību ievērošanas vērtībām. Tāpēc Komisija iesniedz **priekšlikumu Padomes Īstenošanas lēmumam, ar ko pagaidu aizsardzību pagarina** vēl uz vienu gadu, proti, līdz 2027. gada 4. martam.

Tā kā ES turpinās piedāvāt pagaidu aizsardzību un ar to saistītās tiesības, Ukrainas pārvietotās personas ir jāpārliecina, ka starptautiskās aizsardzības pieprasīšana nav nepieciešama un nav obligāta. Skaidrības un juridiskās noteiktības nodrošināšana pagaidu aizsardzības saņēmējiem, kā arī iedrošināšana pāriet uz citiem juridiskiem statusiem, kas labāk atspoguļo viņu faktisko situāciju, palīdzēs izvairīties no papildu sloga valstu patvēruma sistēmām.

Trīs gadu laikā kopš direktīvas aktivizēšanas nepieciešamība nodrošināt pagaidu aizsardzību apvienojumā ar iespēju saņēmējiem saņemt pagaidu aizsardzību izvēlētajā dalībvalstī ir nevienmērīgi ietekmējusi dalībvalstu uzņemšanas sistēmas. Dažos gadījumos ietekmi vēl vairāk saasināja papildu spiedienu, ko radīja nepieciešamība vienlaikus tikt galā ar lielu skaitu patvēruma pieteikumu, kā arī praktiskas problēmas, piemēram, mājokļa nodrošināšana. Turpinot iesākto, ir svarīgi censties nodrošināt lielāku līdzsvaru starp dalībvalstu centieniem.

Galvenokārt dalībvalstīm būtu jānoraida uzturēšanās atļauju pieteikumi no personām, kuras jau ir saņēmušas pagaidu aizsardzības uzturēšanās atļauju citā dalībvalstī un uz šā pamata jau izmanto pagaidu aizsardzības tiesības¹¹. Tādējādi ir iespējams izvairīties no vairākkārtējas

⁴ [Eurostat | dati](#).

⁵ ES dalībvalstis, Islande, Lihtenšteina, Norvēģija, Šveice.

⁶ 2025. gada martā dalībvalstis, kurās reģistrēts vislielākais pagaidu aizsardzības saņēmēju skaits, bija Vācija (1 184 890), Polija (997 120), Čehija (365 055), Spānija (233 825), Itālija (165 225) un Rumānija (182 835). Tikai ES dalībvalstīs vien pagaidu aizsardzības saņēmēju skaits sasniedz gandrīz 4,3 miljonus.

⁷ Par 21 % mazāk salīdzinājumā ar mēneša vidējo rādītāju, kas reģistrēts 2024. gada pirmajos trīs mēnešos, un par 24 % mazāk salīdzinājumā ar mēneša vidējo rādītāju visā 2024. gada laikā. [Eurostat | dati](#).

⁸ [IOM DTM Ukraine – Returns Report – General Population Survey Round 20 \(2025. gada aprīlis\)](#).

⁹ [Eurostat | dati](#).

¹⁰ Pieaugums par 86 % salīdzinājumā ar to pašu periodu 2024. gadā; [Eurostat | dati](#).

¹¹ Sk. šajā sakarā spriedumu lietā C-753/23, 30. punkts.

reģistrācijas pagaidu aizsardzības saņemšanai un nodrošināt, ka ar šādu aizsardzību saistītās tiesības vienlaikus tiek izmantotas tikai vienā dalībvalstī.

3. ILGTERMIŅA ATBALSTS UN PERSPEKTĪVAS UKRAIŅIEM VIŅU IZVĒLES CEĻĀ

Lai atjaunotu sabiedrības struktūru, savu ekonomiku un infrastruktūru, Ukrainai visvairāk ir vajadzīgi tās cilvēki. Tajā pašā laikā daudzi pārvietotie ukraiņi veido jaunu dzīvi Eiropas Savienībā. Ukraina, gan izmantojot stimulus, gan sniedzot informāciju ārvalstīs dzīvojošajiem ukraiņiem, aktīvi strādā, lai ar ES atbalstu radītu labvēlīgus apstākļus, kas ļautu Ukrainas pilsoņiem un iedzīvotājiem droši atgriezties mājās. Tajā pašā laikā dalībvalstu nodrošinātā pieeja nodarbinātībai un izglītībai sniedz labumu ne tikai tiem, kuri ir tiesīgi un izvēlas palikt ES, bet arī tiem, kas plāno atgriezties mājās. Lai piedāvātu stabilāku un ilgstošāku perspektīvu, Komisija ir apņēmusies atbalstīt no Ukrainas pārvietotās personas, palīdzot tām pieņemt uz informāciju balstītus lēmumus par savu nākotni.

3.1. Atbalsts dalībvalstīm, lai pārvietotos ukraiņus iekļautu ES

Papildus izmitināšanai, veselības aprūpei un sociālajai palīdzībai, nodarbinātība un izglītība veido Ukrainas pārvietoto personu tiesību pamatu. Centieni nodrošināt piekļuvi darba tirgum un izglītībai ar tādiem pašiem nosacījumiem kā ES pilsoņiem nākotnē sniegs ieguvumus gan tiem, kas ir tiesīgi un izvēlēsies palikt ES, gan tiem, kuri atgriezīsies mājās.

Piekļuve **nodarbinātībai** ir devusi būtisku ieguldījumu, palīdzot pārvietotajām personām no Ukrainas iekļauties uzņēmējvalsts sabiedrībā, tādējādi dodot pozitīvu pienesumu vietējām kopienām. Darbs, lai novērstu prasmju zaudēšanu, ir apvienots ar palīdzību pārvietotajām personām, kuras ieguvušas Eiropas kvalifikāciju, atrast piemērotu darbu Ukrainā. ES līmeņa iniciatīvas un finansējums atbalsta dalībvalstu centienus integrēt no Ukrainas pārvietotās personas ES darba tirgū¹². Valsts nodarbinātības dienestiem ir būtiska nozīme aktīvā darba tirgus politikā, lai pēc iespējas labāk izmantotu darba meklētāju prasmes, piemeklētu partnerus darba tirgū un nodrošinātu labas prakses un informācijas apmaiņu. 2023. gadā veiktais salīdzinājums starp Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru un Ukrainas valsts kvalifikāciju ietvarstruktūru veicina raitāku integrāciju ES darba tirgū. Komisija arī sāka tīmeklī bāzētu ES talantu fonda izmēģinājuma iniciatīvu¹³, lai saskaņotu pārvietoto Ukrainas darba meklētāju prasmes ar ES darba devēju piedāvātajām vakancēm. ES platforma nodarbinātībai pētniecībā un inovācijās *EURAXESS* piedāvā īpašas darba iespējas Ukrainas pētniekiem savas *ERA4Ukraine* iniciatīvas ietvaros, tai skaitā Eiropas Pētniecības padomes komandās.

2025. gada martā 1,3 miljoni pārvietoto nepilngadīgo¹⁴ no Ukrainas saņēma pagaidu aizsardzību, tai skaitā 840 000 bērnu obligātās izglītības vecumā¹⁵. Tiek lēsts, ka 700 000 bērnu un jauniešu ir uzņemti vietējās skolās visā ES, sākot no agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes līdz vidusskolas izglītībai¹⁶. Izmantojot Eiropas izglītības telpas stratēģisko satvaru, ES atbalsta dalībvalstis, nodrošinot politikas norādes, mācīšanos no līdzbiedriem, tiešsaistes platformas, finansējumu (īpaši programmas *Erasmus+* ietvaros) un datu vākšanu, kā arī paraugprakses apmaiņu. Saiknes uzturēšana ar ukraiņu valodu un kultūru palīdzēs viņiem no jauna integrēties Ukrainas izglītības sistēmā. Īpaši piekļuve kultūras dzīvei veicina arī

¹² Sk. [Paziņojumu par norādēm attiecībā uz piekļuvi darba tirgum, profesionālajai izglītībai un apmācībai un pieaugušo izglītībai cilvēkiem, kas bēg no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu.](#)

¹³ [ES talantu fonda izmēģinājuma iniciatīva.](#)

¹⁴ [Eurostat | dati.](#)

¹⁵ Aplēse par bērnu skaitu obligātās izglītības vecumā ir balstīta uz 2023. gada Izglītības un apmācības pārskatu: [Education and training monitor 2023 – ES Publikāciju birojs.](#)

¹⁶ [The inclusion of displaced children from Ukraine in EU education systems.](#)

emocionālo labklājību, un programmas “Radošā Eiropa” mērķis ir veicināt pārvietoto personu sociālo un kultūras integrāciju. 2023. gada vienošanās par sadarbību izglītības jomā starp Komisiju un Ukrainas Izglītības un zinātnes ministriju īpaši veicina uzņemšanu uzņēmējvalsts skolās un akadēmisko kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu. Ukrainas valdība jau ir ieviesusi pasākumus, lai atvieglotu izglītības atzīšanu, atgriežoties Ukrainā.

ES atbalsta dalībvalstis, kas uzņem no Ukrainas pārvietotās personas, ar **ES finansējumu**, kas piešķirts galvenokārt iekšlietu fondu un kohēzijas politikas finansējuma ietvaros¹⁷. Šīs finansēšanas iespējas ļauj izmantot elastīgu pieeju, lai ņemtu vērā konkrēto valstu situāciju un finansiālās vajadzības, arī attiecībā uz pagaidu aizsardzības saņēmēju integrāciju. Kohēzijas politika ir nodrošinājusi papildu likviditāti 13,6 miljardu EUR apmērā dalībvalstīm, kas uzņem cilvēkus no Ukrainas, un vēl 1,4 miljardi EUR ir pārdalīti esošo finansēšanas programmu ietvaros, lai sniegtu tiešu atbalstu pārvietotajām personām no Ukrainas. ES līdz 2027. gada beigām piešķirs vēl 3 miljardus EUR, lai atbalstītu dalībvalstis Migrācijas un patvēruma pakta īstenošanā un palīdzētu pagaidu aizsardzības saņēmējiem. Bez tam aptuveni viens miljards EUR no dalībvalstu programmu vidusposma pārskatīšanas tajā pašā periodā tiks piešķirts attiecīgajām prioritātēm Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (*AMIF*) ietvaros, tai skaitā pagaidu aizsardzības saņēmēju uzņemšanai.

3.2. Atbalsts Vienotības centru izveidei

Atbalstot Ukrainas Nacionālās vienotības ministra iniciatīvu izveidot ES teritorijā centrus, kas palīdzētu uzturēt saikni ar ārvalstīs dzīvojošajiem ukraiņiem, vairākas dalībvalstis ir sākušas īstenot šo ieceri un pašlaik savā teritorijā veido Vienotības centrus. Vienotības centri sniedz informāciju, norādes un konsultācijas pārvietotajām personām no Ukrainas. Papildus palīdzībai tiem, kas vēlas atgriezties Ukrainā, šie centri arī veicina to personu integrāciju uzņēmējvalstu sabiedrībās un darba tirgū, kuras vēlas palikt, palīdzot pilnveidot un labāk pielietot viņu prasmes.

Lai palīdzētu finansēt Vienotības centrus, dalībvalstis var izmantot Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (*AMIF*) programmu. Starptautiskās organizācijas, piemēram, *UNHCR*, *IOM* un *ICMPD*, var arī palīdzēt pārvietotajām personām no Ukrainas pieņemt uz informāciju balstītus brīvprātīgus lēmumus par to, vai palikt uzņēmējvalstīs vai atgriezties Ukrainā, sniedzot precīzu un neatkarīgu informāciju un konsultācijas. Dalībvalstis tiek aicinātas izmantot šo organizāciju piedāvātās zināšanas, spējas un sadarbības tīklus, kā arī partnervalstu sniegto atbalstu, lai maksimāli efektīvi izmantotu Vienotības centru potenciālu.

Lai atbalstītu Vienotības centru izveidi, Komisija iecels īpašo sūtņi ukraiņiem, kas atrodas ES, kura uzdevums būs koordinēt sadarbību ar valstu pārstāvjiem dalībvalstīs, ar starptautiskām organizācijām, kas var sniegt informācijas pakalpojumus un konsultācijas saistībā ar atgriešanos Ukrainā, it īpaši *UNHCR*, *IOM* un *ICMPD*, kā arī ar Ukrainas Nacionālās vienotības ministriju. Solidaritātes platforma “Ukraina”¹⁸ darbosies arī kā koordinācijas forums ekspertu līmenī. Platforma apvieno Komisiju, dalībvalstis un starptautiskās organizācijas, kā arī Ukrainas iestādes. Izmantojot solidaritātes platformu, Komisija arī atvieglos informācijas apmaiņu un atbalsta pasākumu koordināciju, apkopojot informāciju par dalībvalstīs sniegto palīdzību, lai nodrošinātu uzticamību un konsekveni. Platformas mērķis būs saskaņot dažādu ieinteresēto personu centienus un veicināt izpratni par to, cik būtiski ir atbalstīt Ukrainas vietējās kopienas, lai tās būtu gatavas iedzīvotāju atgriešanās procesam mājās. Koncentrējot atbalstu vietējām kopienām, tiks stiprināta sabiedrības saliedētību Ukrainā. Komisija turpinās

¹⁷ Kohēzijas rīcība bēgļu atbalstam Eiropā, tā sauktā “CARE” pakete (*CARE*, *CARE-plus* un *Fast-CARE*).

¹⁸ Solidaritātes platforma tika izveidota 2022. gada martā, lai nodrošinātu Pagaidu aizsardzības direktīvas noteikumu īstenošanu. Tās pievienotā vērtība ir vispārēja ES reakcijas uz Krievijas agresiju Ukrainā koordinēšana, piedāvājot neformālu telpu galveno ieinteresēto personu ātrai operatīvo un politisko atbilžu saskaņošanai.

apkopot tehniskās un politikas zināšanas, lai nodrošinātu Vienotības centru efektīvu darbības uzsākšanu, kā arī mudinās Ukrainas iestādes veikt atbilstošus pasākumus.

Ukrainā Vienotības centru partneris būs Nacionālās vienotības aģentūra, kas ir Ukrainas Nacionālās vienotības ministrijas galvenā īstenošanas iestāde. Aģentūra atbalstīs Vienotības centru izveidi ES un plašākas iniciatīvas, kuru mērķis ir stiprināt nacionālo saliedētību, kultūras un pilsoniskās saites ar Ukrainas kopienu, kā arī veicināt brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju dzimtenē.

Komisija arī sniegs īpašu tehnisko atbalstu jaunizveidotajai Nacionālās vienotības ministrijai. Tādējādi tika palielināta tās spēja veidot Vienotības centrus, kā arī sniegt pakalpojumus Ukrainā tiem, kas atgriežas dzimtenē, un koordinēt darbu ar attiecīgajām institūcijām, piemēram, valsts nodarbinātības dienestiem. Lai efektīvāk koordinētu iniciatīvas un nodrošinātu, ka iedzīvotājiem, kas atgriežas dzimtenē, ir pieejama informācija, Nacionālās Vienotības ministrija saņems atbalstu atveseļošanās un reformu prioritāšu izstrādē un īstenošanā, kas ir svarīgas tiem, kuri atgriežas mājās, papildinot ES budžeta un tehnisko atbalstu, kas palīdz Ukrainai atgūties un modernizēt reintegrācijai nepieciešamos pakalpojumus, piemēram, nodrošināt mājokļus, izglītību un darbvietas.

3.3. ES atbalsts reintegrācijai Ukrainā

Ukraini ir galvenais Ukrainas atveseļošanas un atjaunošanas virzītājspēks. Tomēr iespēja atgriezties mājās ir lielā mērā atkarīga no drošības apstākļiem Ukrainā, kā arī no iztikas līdzekļu un mājokļu pieejamības tiem, kas atgriežas gan no citiem Ukrainas reģioniem, gan no ārzemēm.

Lai gan drošība ir svarīga, lai cilvēki varētu atgriezties mājās, viņiem ir jāredz arī nākotne Ukrainā – viņiem ir vajadzīga vieta, kur dzīvot, atbilstoša infrastruktūra, tai skaitā funkcionējoša energoapgādes sistēma, kas nodrošina piekļuvi pamatpakalpojumiem, kā arī iespējas iegūt kvalitatīvu izglītību un labu darbu. Tie ir ES atbalsta galvenie mērķi. Sabiedrības saliedētība ir aspekts, kas arī ir rūpīgi jāizvērtē, atbalstot cilvēku atgriešanos Ukrainā, lai nodrošinātu, ka vienlīdz tiek ņemtas vērā gan to cilvēku vajadzības, kuri palikuši Ukrainā, gan to iedzīvotāju vajadzības, kuri atgriežas.

Labi funkcionējošs **Ukrainas darba tirgus** būs būtisks, lai piesaistītu un noturētu cilvēkkapitālu, tādējādi veicinot valsts atjaunošanos, izaugsmi un sociālo attīstību. Iespējas atrast labu darbu ar pienācīgiem darba apstākļiem būs svarīgas, lai atjaunotu darbaspēku, ko smagi skāris karš, un uzlabotu dzīvi Ukrainā. Ar ES atbalstu Ukraina pievienošanās ES procesa ietvaros modernizē savus tiesību aktus, lai tos saskaņotu ar ES *acquis*. Viens no svarīgākajiem uzdevumiem ir turpināt darbu pie jauna Darba kodeksa un Nodarbinātības stratēģijas izstrādes, kā arī pabeigt jaunā Profesionālās izglītības likuma izstrādi. Paredzams, ka abi šie pasākumi varētu palīdzēt risināt kvalificēta darbaspēka trūkuma un prasmju neatbilstības problēmu. Ukrainas dalība Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) sadaļā “Nodarbinātība un sociālā inovācija (*EaSI*)”¹⁹ ļaus Ukrainas subjektiem piedalīties uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus ES finansētiem projektiem. “Prasmju aliance Ukrainai”, ko kopīgi vada Ukraina un Vācija²⁰, arī nodrošina apmācības iespējas Ukrainas iedzīvotājiem.

Kas attiecas uz **finansējumu**, ES atbalsts Ukrainai kopš Krievijas agresijas kara sākuma līdz šim kopumā jau sasniedzis gandrīz 148 miljardus EUR. **Ukrainas plānā**²¹, kas ir neatņemama

¹⁹ Šobrīd notiek sarunas par vienošanos, lai Ukraina varētu pievienoties sadaļai “Nodarbinātība un sociālā inovācija (*EaSI*)”.

²⁰ Komisija piedalās “Prasmju alianses” darba grupās novērotāja statusā. Tajā ietilpst vairāk nekā 70 organizācijas visā pasaulē.

²¹ Ukrainas plāns ir Ukrainas reformu un investīciju stratēģija 2024.–2027. gadam, kas paredz regulārus ceturkšņa maksājumus saskaņā ar Ukrainas mehānismu ar nosacījumu, ka Ukraina izpilda iepriekš saskaņotās prasības. Cita

Ukrainas mehānisma²² daļa, ir paredzētas būtiskas reformas un investīcijas, kuru mērķis ir izveidot atbilstošus apstākļus, lai pārvietotās personas varētu atgriezties mājās. Tas nodrošina prognozējamu finanšu plūsmu uz Ukrainu, vienlaikus virzot galvenās reformas laikā no 2024. līdz 2027. gadam. Reformu un investīciju mērķis ir palīdzēt cilvēkiem atgriezties Ukrainā un atbalstīt reintegrāciju viņu izcelsmes valstī un darba tirgū. Atbilstoši Ukrainas plānam Ukrainai ir jāiegulda līdzekļi izglītībā (650 miljoni EUR līdz 2027. gadam), veselības aprūpē (400 miljoni EUR līdz 2027. gadam) un sociālajā infrastruktūrā (350 miljoni EUR līdz 2027. gadam). Vismaz 20 % no neatmaksājāmā atbalsta saskaņā ar Ukrainas plānu, t. i., aptuveni viens miljards EUR, tiek piešķirti vietējo un reģionālo pašvaldību, galvenokārt vietējo pašvaldību, vajadzībām.

Ukrainai paredzēto investīciju satvaram²³ ir izšķiroša nozīme cilvēkkapitāla saglabāšanā un tādu apstākļu radīšanā, kas veicinātu iedzīvotāju atgriešanos. Prioritārās nozares ir izglītība, mājokļi, veselības aprūpe, aprūpes ekonomika un sociālā aizsardzība. Šobrīd īstenotie projekti atbalsta pašvaldību infrastruktūras atjaunošanu un palīdz finansēt karā cietušos uzņēmumus. 2025. gada martā apstiprinātās jaunās investīciju programmas paredzētas mājokļu vajadzību atbalstam, savukārt nākamajos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus tiks iekļauti pasākumi, kas veicinās piekļuvi finansējumam un nodarbinātības iespējām neaizsargātām sabiedrības grupām, tai skaitā personām, kas atgriežas dzimtenē.

Īstenojot **G7 iniciatīvu “Ārkārtas ieņēmumu paātrināšanas aizdevumi Ukrainai”** (45 miljardi EUR), ES Ukrainai sniedz makrofinansciālo palīdzību (MFP) 18,1 miljarda EUR apmērā kā tiešu budžeta atbalstu valsts steidzamo finanšu vajadzību segšanai. ES un G7 aizdevumi ir jāatmaksā ar ieņēmumiem no imobilizētiem Krievijas Centrālās bankas aktīviem Eiropas Savienībā.

Šobrīd īstenotajos **tehniskās palīdzības** projektos Ukrainā par prioritāti var noteikt atbalstu to cilvēku reintegrācijai, kuri atgriežas mājās. ES sniedz atbalstu, izmantojot tādas iniciatīvas kā *Skills4Recovery*²⁴, kas piedāvā īpaši izstrādātas profesionālās izglītības un apmācības programmas, un *EU4Business*²⁵, kas sniedz konsultācijas vai palīdz veidot spējas MVU, kuri vēlas atgriezties dzimtenē²⁶. Šie projekti, kā arī nākotnes projekti var atbalstīt Nacionālās Vienotības ministriju, ļaujot cilvēkiem, kas atgriežas Ukrainā, dibināt uzņēmumus, saņemt individuāli pielāgotus nodarbinātības pakalpojumus un piedalīties profesionālās izglītības un apmācības programmās.

ES atbalsts veicināja valsts noturību un **palīdzēja cilvēkiem turpināt dzīvi Ukrainā**. Savienības civilās aizsardzības mehānisms ir sniedzis atbalstu, nodrošinot ar elektroapgādi

starpā tas ietver reformas, kas vērstas uz cilvēkkapitālu, piemēram, demogrāfisko stratēģiju, nodarbinātības stratēģiju, uzlabojumus izglītībā, veselības aprūpē utt.

²² Ukrainas mehānisms ir būtisks ES stratēģijas instruments, lai risinātu tos daudzveidīgos izaicinājumus, ar kuriem Ukraina saskaras pēc Krievijas agresijas kara sākuma. Šis īpašais atbalsta mehānisms, kas stājas spēkā 2024. gada 1. martā un aptver 2024.–2027. gadu, piedāvā finansiālu atbalstu līdz pat 50 miljardu EUR apmērā.

²³ Ukrainai paredzēto investīciju satvars (*UIF*) ir daļa no Ukrainas mehānisma 50 miljardu EUR apmērā, kas paredzēts, lai piesaistītu publiskās un privātās investīcijas Ukrainas atveseļošanai un rekonstrukcijai. Tam ir piešķirti finanšu instrumenti par kopējo summu 9,3 miljardi EUR, no kuriem 7,8 miljardi EUR ir aizdevumu garantijas un 1,5 miljardi EUR – apvienots finansējums. Tā mērķis ir mobilizēt investīcijas 40 miljardu EUR apmērā atveseļošanai, rekonstrukcijai un modernizācijai.

²⁴ Vienoto rīcību *Skills4Recovery* finansē ES, Vācija, Polija un Igaunija. To īsteno Vācijas Starptautiskās sadarbības biedrība (*Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)*) un Polijas Solidaritātes fonds (*SFPL*). Vācijas valdība sāka *Skills4Recovery* īstenošanu 2023. gadā.

²⁵ *EU4Business* ir jumta iniciatīva, kas aptver visu ES atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) Austrumu partnerības valstīs, uzlabojot piekļuvi finansējumam un uzņēmējdarbības attīstības pakalpojumiem.

²⁶ Atbalstu piešķir vietējā līmenī: programma “U-LEAD with Europe” ar 24 reģionālajiem birojiem rīko spēju attīstības pasākumus, kas aptver visu pašvaldību atbildības jomu gan agresijas kara laikā, gan atveseļošanās posmā.

6,5 miljonus cilvēku, savukārt Ukrainas mehānisms ir palīdzējis atjaunot iznīcināto aprīkojumu. ES humānā palīdzība ir atbalstījusi Ukrainas iedzīvotājus tādās jomās kā patvērums, udensapgāde, sanitārija un higiēna, aizsardzība, pamatvajadzību nodrošināšana, veselības aprūpe, mīnu neitralizēšana un izglītība ārkārtas situācijās, tai skaitā skolu atjaunošana. ES un dalībvalstis ir ziedojušas vairāk nekā 370 skolu autobusus, lai palīdzētu bērniem nokļūt skolā. Kopš kara sākuma programma “Erasmus+” ir palīdzējusi izdrukāt vairāk nekā 1,5 miljonus mācību grāmatu un atbalsta spēju veidošanas projektus izglītības, apmācības, jaunatnes un sporta nozarē, lai uzlabotu kvalitatīvu iespēju nodrošināšanu valstī. Ukrainas valdība jau ir ieviesusi pasākumus, lai atvieglotu izglītības atzīšanu, atgriežoties Ukrainā²⁷. Ukrainas kultūras un mantojuma aizsardzība un atjaunošana arī sekmēs to cilvēku sociālo un kultūras reintegrāciju, kuri atgriežas dzimtenē.

ES dzīvojošo pārvietoto ukraiņu **naudas pārvedumi** ir ienākumu avots, kas var atbalstīt Ukrainas ekonomiku un veicināt valsts atjaunošanu. Saskaņā ar Ukrainas Valsts bankas (*NBU*) datiem 2024. gadā naudas pārvedumu plūsmas no ES sasniedza 3,26 % no Ukrainas IKP jeb aptuveni 5,6 miljardus EUR. Komisija sadarbojas ar maksājumu nozari, lai veicinātu praksi, kas padara pārskaitījumus pieejamākus un izdevīgākus, sniedzot norādījumus, kā atvieglot maksājumus starp ES un visām Ukrainas valdības kontrolētajām teritorijām. Komisija turpina atbalstīt Ukrainas centienus sagatavot pieteikumu, lai pievienotos vienotās euro maksājumu telpas (*SEPA*) shēmu ģeogrāfiskajam tvērumam, kas vēl vairāk atvieglotu pārrobežu pārskaitījumus.

Pasākumi Ukrainas ciešākai integrācijai ES vienotajā tirgū, kas izklāstīti prioritārajā rīcības plānā padziļinātai un visaptverošai brīvās tirdzniecības zonai (*DCFTA*), kopā ar reformām saskaņā ar Ukrainas plānu nodrošinās pamatu ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei un nodarbinātības iespējām, izmantojot tādus pasākumus kā uzņēmējdarbības vides uzlabošana. Balstoties uz “vienotā tirgus maģistrāles” principu, tiks veicināti savienojumi ar Ukrainu, lai samazinātu šķēršļus tirdzniecībai, uzlabotu savienojamību un veicinātu reģionālo ekonomisko integrāciju.

4. IESPĒJU RADĪŠANA RAITAI UN KOORDINĒTAI PĀREJAI NO PAGaidu AIZSARDZĪBAS UZ CITU STATUSU

Pagaidu aizsardzība bija paredzēta, lai sniegtu tūlītēju palīdzību cilvēkiem, kas bēg no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu. Pagaidu aizsardzības direktīvas aktivizēšana apliecina Savienības vienotību un solidaritāti ar Ukrainas tautu.

Tomēr pagaidu aizsardzībai pēc būtības ir pagaidu raksturs. Kādā brīdī nākotnē, kad būs iespējams pietiekami droši izvērtēt situāciju Ukrainā, un galvenokārt secināt, ka pastāv droši un ilgtspējīgi apstākļi, lai cilvēki varētu atgriezties, pagaidu aizsardzības sistēma vairs nebūs vajadzīga. Dalībvalstīm jābūt gatavām šim pārmaiņam, kad šis brīdis pienāks.

Kopš 2022. gada ES ir apvienojusi pagaidu aizsardzības tiesisko regulējumu ar īpašiem pasākumiem, lai palīdzētu dalībvalstīm uzņemt no Ukrainas pārvietotās personas un veicinātu to iekļaušanu ES sabiedrībā. Ņemot vērā ieilgušo pārvietošanu un pašreizējās situācijas mērogu un sarežģītību, ir pienācis laiks sākt izstrādāt īpaši pielāgotu pieeju, kas būtu labāk piemērota to cilvēku situācijai, kuriem šobrīd tiek nodrošināta pagaidu aizsardzība, un vienlaikus ļautu mazināt spiedienu, ar ko saskaras uzņēmējvalstu sabiedrības.

²⁷ 2025. gada martā pieņemtie tiesību akti paredz atzīt ārvalstīs iegūtos mācību rezultātus, tai skaitā neformālo izglītību, piemēram, tiešsaistes kursus un seminārus. Ukrainas iestādes ir arī izdevušas norādījumus Ukrainas skolām par ārvalstīs iegūto mācību rezultātu novērtēšanu, nodrošinot, ka skolēni, kuri apmeklējuši vietējās skolas ES, var turpināt izglītību, atgriežoties Ukrainā.

Tāpēc Komisija iesniedz **priekšlikumu Padomes ieteikumam**, kurā izklāstīti galvenie elementi saskaņotai, uz nākotni vērstai reakcijai ES līmenī, lai dalībvalstis varētu ieviest pārejas pasākumus.

4.1. Pāreja no pagaidu aizsardzības uz citiem likumīgas uzturēšanās statusiem

Pāreja no pagaidu aizsardzības uz citu statusu nodrošinātu juridisko noteiktību un ilgtermiņa perspektīvas tās saņēmējiem. Skaidrāku ilgtermiņa perspektīvu noteikšana arī ļautu izvairīties no papildu spiediena uz jau tā pārslogotajām valstu patvēruma sistēmām.

Laika gaitā pagaidu aizsardzības saņēmēji jau ir integrējušies dalībvalstu sociālajā un ekonomiskajā dzīvē. Tāpēc Komisija iesaka dalībvalstīm atļaut pagaidu aizsardzības saņēmējiem **pāriet uz valsts likumīgas uzturēšanās statusu**, īpaši tajos gadījumos, kas saistīti ar nodarbinātību, izglītību vai ģimenes apsvērumiem. Tas dotu iespēju pagaidu aizsardzības saņēmējiem iegūt uzņēmējvalstīs stabilāku statusu, kas labāk atspoguļotu viņu faktisko situāciju.

Pamatojoties uz spēkā esošajiem ES tiesību aktiem, pagaidu aizsardzības saņēmēji nav tiesīgi pieteikties **uzturēšanās statusam, kas noteikts ES direktīvās likumīgas migrācijas jomā**. Lai palīdzētu pagaidu aizsardzības saņēmējiem pieņemt pārdomātus lēmumus un sniegtu viņiem alternatīvas iespējas, Komisija mudina dalībvalstis, īpaši tās, kurās nav pieejami valsts juridiskie statusi, personām, kurām ir pagaidu aizsardzība un kuras citādi kvalificētos citam statusam, pamatojoties uz ES tiesību aktiem, dot iespēju pāriet uz citiem statusiem, pieprasot atļaujas saskaņā ar Zilās kartes direktīvu, Vienotās atļaujas direktīvu un Studentu un pētnieku direktīvu²⁸. Tādējādi dalībvalstis atbalstītu pagaidu aizsardzības saņēmēju ilgtermiņu integrāciju uzņēmējvalstīs, tai skaitā darba tirgū, un sekmētu viņu prasmju efektīvāku izmantošanu.

4.2. Sagatavošanās pakāpeniskai un ilgtermiņai reintegrācijai Ukrainā

ES un tās dalībvalstīm jābūt gatavām atbalstīt cilvēkus, kuri tagad un nākotnē atgriezīsies Ukrainā. Komisija iesaka dalībvalstīm veikt nepieciešamos pasākumus, lai vajadzīgajā brīdī nodrošinātu pakāpenisku un koordinētu atgriešanos un reintegrāciju, ņemot vērā Ukrainas vajadzības un iespējas. Dalībvalstis, kā arī Ukraina tiek aicinātas pilnībā izmantot ES līmenī jau pieejamos instrumentus.

Tiem, kas apsver iespēju atgriezties mājās Ukrainā, ir jānodrošina iespēja pieņemt uz informāciju balstītus lēmumus. Lai nodrošinātu, ka visiem ir vienlīdzīgas iespējas, dalībvalstis tiek mudinātas piedāvāt elastīgu, bet strukturētu pieeju **situācijas izpētes braucieniem uz Ukrainu**. Šie braucieni ļautu cilvēkiem iepazīties ar situāciju ģimenē, mājās vai dzīvesvietas apkārtnē pirms lēmuma pieņemšanas par atgriešanos.

Lai atbalstītu tos, kuri vēlas atgriezties mājās, Komisija arī iesaka rūpīgi izstrādāt dalībvalstu **brīvprātīgas atgriešanās programmas**²⁹, ko atļauts īstenot atbilstoši Pagaidu aizsardzības direktīvai. Tas būtu praktisks veids, kā palīdzēt cilvēkiem droši un cieņpilni atgriezties mājās. Šīs programmas ir jāizstrādā pārdomāti un jāsniedz skaidra informācija par tām. Šajās programmās būtu jāņem vērā situācija Ukrainā, to personu vajadzības, kas atgriežas, un

²⁸ Direktīva (ES) 2021/1883 par trešo valstu valstspiederīgo iecelšanas un uzturēšanās nosacījumiem augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkā; Direktīva 2011/98/ES par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi; Direktīva (ES) 2016/801 par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo iecelšanu un uzturēšanos pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā (pārstrādāta redakcija).

²⁹ Šīs programmas nav uzskatāmas par programmām saskaņā ar Atgriešanās direktīvu, jo attiecīgās personas likumīgi uzturas uzņēmējvalstī līdz pagaidu aizsardzības beigām un izbraukšanas rīkojums nav nepieciešams.

ietekme uz vietējām kopienām. Šīm programmām vajadzētu veicināt sabiedrības saliedētību un izvairīties no spiediena radīšanas kopienām, kuras jau skāris Krievijas agresijas karš. Lai samazinātu administratīvo slogu, kas saistīts ar katras lietas individuālu izskatīšanu, Komisija iesaka dalībvalstīm turpināt piešķirt personām, kuras piedalās brīvprātīgās atgriešanās programmās, tiesības, kas tām bija kā pagaidu aizsardzības saņēmējiem, līdz brīdim, kad tās atgriezīsies Ukrainā vai līdz brīvprātīgās atgriešanās programmas termiņa beigām.

Mūsu centieniem atbalstīt drošu no Ukrainas pārvietoto personu atgriešanos un reintegrāciju ir jāpanāk, lai visiem tiktu izrādīta cieņpilna un taisnīga attieksme. Dažu pagaidu aizsardzības saņēmēju konkrētā situācija ES var nozīmēt, ka viņi nav tiesīgi pāriet uz citiem statusiem vai atgriezties Ukrainā, ņemot vērā viņu neaizsargātību un faktu, ka Ukraina, iespējams, nespēj nekavējoties nodrošināt viņu vajadzības pēc pagaidu aizsardzības beigām, piemēram, personām, kuras saņem medicīnisko aprūpi. Tādēļ Komisija aicina dalībvalstis izvērtēt iespējas, kā nodrošināt šo neaizsargāto personu likumīgu uzturēšanos ES pārejas periodā līdz brīdim, kad tām būs iespējams atgriezties mājās.

Tāpat bērnu izglītībai nevajadzētu būt traucētai. Ir svarīgi nodrošināt, ka nepilngadīgi bērni, kas apmeklē skolu, var pabeigt mācības stabilā vidē kopā ar savu ģimeni. Dalībvalstis var izmantot Pagaidu aizsardzības direktīvas noteikumus, kas ļautu ģimenēm ar nepilngadīgiem bērniem, kuri apmeklē skolu, uzturēties ES nepieciešamo laiku, it īpaši gadījumos, ja pagaidu aizsardzība beidzas pirms mācību gada noslēguma.

4.3. Informācijas sniegšanas, koordinācijas, uzraudzības un datu apmaiņas stiprināšana

Būtiska nozīme būs skaidrai, precīzai un atjauninātai informācijai. Dalībvalstis tiek mudinātas izveidot piemērotus saziņas rīkus un kanālus, tai skaitā informācijas kampaņas, vienlaikus lietderīgi izmantojot esošos instrumentus, lai izvairītos no dublēšanās, kā arī izmantojot izveidotos Vienotības centrus un iesaistot starptautiskas organizācijas.

Lai gan *Eurostat* sagatavo oficiālo Eiropas statistiku par pagaidu aizsardzību situācijas aktuālai atspoguļošanai operatīviem mērķiem, dalībvalstīm **Pagaidu aizsardzības platformā** ir regulāri jāatjaunina savi dati par pagaidu aizsardzību, tai skaitā dati par neaktīvajām reģistrācijām. Tā kā pāreja no pagaidu aizsardzības radīs būtiskas izmaiņas pārvietoto personu statusā, ir svarīgi iegūt precīzu priekšstatu par situācijas attīstību, un ir ieteicama koordinācija un informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm un Ukrainas iestādēm, tai skaitā izmantojot Solidaritātes platformu.

5. SECINĀJUMS

ES turpinās nelokāmi sniegt atbalstu Ukrainai tik ilgi, cik nepieciešams. ES piedāvās patvērumu pārvietotajām personām no Ukrainas tik ilgi, cik tas būs nepieciešams.

Mēs esam apņēmušies nodrošināt, lai Ukraina un tās iedzīvotāji atkal apvienotos, tiklīdz apstākļi būs droši un stabili. Pielietojot pakāpenisku, elastīgu un saskaņotu pieeju pārejai no pagaidu aizsardzības uz citu statusu, mēs varam nodrošināt, lai visiem tiktu izrādīta cieņpilna un taisnīga attieksme, lai tiktu pienācīgi ņemtas vērā Ukrainas vajadzības un spējas un lai mūsu sistēmas netiktu pakļautas nesamērīgam spiedienam.

Komisija turpinās cieši sadarboties ar dalībvalstīm, Ukrainas valdību un starptautiskām organizācijām, lai nodrošinātu, ka tiek apmierinātas no Ukrainas uz ES pārvietoto personu vajadzības un ka tām ir pieejami visi nepieciešamie resursi un rīki, lai atjaunotu savu dzīvi un nākotni.